

HOMEOPATHIE EEN LOGISCHE KEUZE

Tijdens de opendeurdag van het Centrum voor Klassieke Homeopathie te Leuven heeft Jan Klüssendorf een verhelderende toespraak over homeopathie gehouden. Het is niet zijn bedoeling om in dit betoog het wetenschappelijk bewijs voor homeopathie te leveren. Maar door gewoonweg rationeel over zaken als ziekte, gezondheid en de werking van geneesmiddelen na te denken, biedt homeopathie de meest logische weg. Een resumé.

Als homeopathie in de media aan bod komt, gaat het niet zelden over de toch wel opvallend goede resultaten die deze geneeswijze weet te boeken met betrekking tot ziekten waarvoor de reguliere geneeskunde vaak geen echt verhaal heeft. Als antwoord hierop repliceren de tegenstanders steevast dat de homeopathie nog nergens wetenschappelijk haar werking heeft bewezen en dat dit ook niet mogelijk is gezien de manier waarop homeopathische remedies bereid worden. De gerapporteerde 'genezingen' zouden louter op het gekende placebo-effect zijn terug te voeren.

Het is niet mijn bedoeling om in dit betoog homeopathie wetenschappelijk te bewijzen, wel wil ik proberen aan te tonen dat vanuit een strikt rationeel standpunt, de regels achter de homeopathie een stuk logischer zijn dan deze achter de allopathie. En als ik het heb over 'logisch' dan bedoel ik inderdaad die oeroude discipline met regels als: $A = B$ en $B = C$, dan is $A = C$ of als $A > B$ en $B > C$ is, dan is $A > C$.

Die regels dus, die we allemaal hanteren - ook de wetenschap als we op basis van een combinatie van ervaring en deductie tot kennis trachten te komen.

Genezen

Om te beginnen is de vraag wat het doel van geneeskunde is of zou moeten zijn? Ik denk dat iedereen het erover eens kan zijn dat dit 'mensen die ziek zijn te genezen' is. Maar wat is 'genezen'? Het antwoord hierop luidt volgens mij; een medische handeling stellen (een interventie doen, 'iets' ondernemen) waardoor:

- Klachten blijvend verdwijnen.
- Er geen nieuwe klachten in de plaats komen (tenzij tijdelijk én minder vitaal van aard).
- De patiënt zich na de behandeling 'beter in zijn vel' voelt, hetgeen ook wel een verbetering van de algemene gezondheidstoestand wordt genoemd en zich kenmerkt door een betere kwaliteit van slaap en/of een grotere vitaliteit of meer energie en/of een meer 'heldere geest' en/of een verbetering van het emotionele welbevinden, et cetera.

De beste manier om dit tot stand te brengen is op een zo zachtvaardig mogelijke manier, relatief snel en volgens duidelijke regels.

Therapeutische acties

Wat zijn, logisch gezien, de mogelijke soort 'acties' die je als therapeut kunt nemen om een patiënt met één of meerdere klachten te genezen? Het antwoord hierop lijkt complex, maar logisch gezien kun je dit indelen in de volgende drie categorieën:

- De therapeut kan niets doen, met andere woorden de klacht is vanzelf gekomen en zal vanzelf verdwijnen. Dit kan als eerste houding zinvol zijn, want voor veel ziektes heeft het lichaam immers voldoende afweer en is de beste strategie het lichaam gewoon z'n werk te laten doen. Denk bijvoorbeeld aan de meeste kinderziektes, verkoudheden, een eenvoudig griepje, een verstoring van de spijsvertering, een muggenbeet, et cetera.
- De therapeut kan reguliere of alternatieve therapieën toepassen zoals manuele therapie, relaxatie, noga, meditatie, et cetera, die allen gemeen hebben dat men het lichaam tot gezondheid probeert te brengen, zonder dat er een medicinale stof wordt toegediend.
- De therapeut kan de patiënt middels het (oraal, anaal, inwrijving op de huid) toedienen van een 'geneesmiddel' trachten te komen tot het herstellen van de gezondheid.

Deze derde therapeutische mogelijkheid wil ik in dit betoog graag verder exploreren. De therapieën die hieronder vallen zijn in grote lijnen: de reguliere geneeskunde, de homeopathie en de diverse vormen van fotherapie. Op de verschillen in methode en strategie tussen de twee eerstgenoemde therapieën wil ik mij nu toe gaan spitsen. De eerste vraag die op- komt is welke soort werking zo'n extern toegediende stof op een organisme kan hebben? Eigenlijk is het antwoord op deze vraag verrassend eenvoudig. Er zijn slechts twee mogelijkheden en die zijn: er is niet of wel een medicinale reactie.

Medicinale werking

Er zijn inderdaad - en gelukkig maar - heel wat stoffen die, als we ze innemen, geen medicinale werking blijken te hebben. Denk maar aan de meeste voedingsstoffen, de neutrale stoffen als (zuiver) water en lucht en de inerte stoffen (bepaalde kunststoffen, goud en zilver, titanium). Let wel dat deze regel niet in alle gevallen van toepassing is: voedingsmiddelen als koffie, thee en alcohol hebben vaak wel een medicinale werking. En dat geldt duidelijk ook voor stoffen waarvoor iemand allergisch is.

Met het begrip 'medicinale werking' wordt elke werking bedoeld waarbij er, na infame van de stof door een gezond mens, een klacht optreedt in één of meerdere orgaanstelsels, meest- al in combinatie met een verslechtering van de algemene gezondheidstoestand van de proefpersoon. Op de ene medicinale stof reageren mensen bijvoorbeeld met huiduitslag (orgaan: de huid), gevoelens van angst (mentale sfeer), inwendige onrust (mentale sfeer) en een toegenomen behoefte aan gezelschap (emotionele sfeer). Op een andere stof ontstaat er maagzuur, geïrriteerdheid en misschien een gevoel van verdriet. En zo heeft elke medicinale stof een specifiek 'actieterrein' dat men ook wel het symptomenbeeld van die stof noemt.

Samengevat wil dit dus zeggen: een medicinale stof is elke stof die bij gezonde mensen een reeks 'symptomen' kan veroorzaken. Waarbij ik 'symptoom' definieer als elke klacht, op welk niveau dan ook (lichamelijk, geestelijk, emotioneel, sociaal, et cetera) die bij één, of nog beter, bij meerdere proefpersonen ontstaat na infame van de stof. En 'klacht' betekent dan weer: zowel elke objectieve als elke subjectieve verslechtering van zijn gezondheidstoestand (bijvoorbeeld pijn, verstoring van de slaap, het energieniveau, het libido, de sociale omgang, de geestelijke helderheid, het ontstaan van angsten).

Dit betekent dat een medicinale verdoving van de (pijn)zintuigen, die vooral bij zieken nogal eens als zeer positief wordt ervaren, ook moet worden beschouwd als een symptoom, opgewekt door de ingenomen stof. Dat dit inderdaad zo is blijkt overduidelijk uit het feit dat, eens de stof is uitgewerkt en niet wordt herhaald, de pijn in de meeste gevallen gewoon terugkeert. Hetzelfde geldt voor de hallucinogene toestand die na de infame van bijvoorbeeld opium

ervaren wordt: het is niets meer dan een kunstmatige toestand, opgeroepen door de inname van opium en als dusdanig ook thuishoort onder het symptomenbeeld van opium.

Homeostase

Ik wil vervolgens even stilstaan bij het begrip homeostase, dat ook door de wetenschap erkend wordt. Hiermee wordt het intern ingebouwd regelmechanisme bedoeld - eigen aan alle levende organismen - dat permanent streeft naar interne 'stabiliteit' en bij elke extern of intern geïnduceerde 'ontregeling' ernaar streeft zo snel mogelijk de oorspronkelijke toestand weer te herstellen en als dat niet kan een toestand te creëren waarin het organisme het best de nieuwe toestand 'het hoofd kan bieden'. Dit systeem zorgt er bijvoorbeeld voor dat als ons lichaam een tekort aan voeding als honger ervaart. Krijgen we echter gedurende lange tijd geen eten meer, dan verdwijnt op den duur - want niet langer functioneel - ook het hongergevoel.

Dit regelsysteem volgt daarbij eigenlijk de universele wetmatigheid van 'actie en reactie'.

Laat ik dit even illustreren aan de hand van een voorbeeld. Koffie heeft als 'symptoombeeld' het produceren - vooral merkbaar als je er enige tijd geen meer hebt gedronken - van een bepaalde vorm van opgewektheid. En hoe groter de dosis (hoe groter de kop koffie of hoe straffer deze is gezet), des te groter het effect op het lichaam. Dit is de actie van de koffie op het organisme. Maar gezien dit een kunstmatige toestand is, opgewekt door een externe (medicinale) stof, beschouwt ons organisme dit als een ontregeling van de normale toestand en produceert het een tegenactie met als doel de toestand weer in evenwicht te brengen. Net zoals een slinger, hoe hoger deze doorslaat, een tegengestelde kracht zal opwekken die de slinger daaropvolgend in de andere richting zal doen uitslaan, en dit, op de wrijving na, even hoog als de eerste uitzwaai.

Quick Fix

In ons voorbeeld van de koffiedrinken wordt deze secundaire toestand, die volgt op de re-actie van het regelsysteem, ervaren als een gevoel van toegenomen irrigatie, rusteloosheid, et cetera. Een meestal als zeer onaangenaam ervaren toestand die betrokkene de keuze laat uit twee mogelijkheden: ofwel deze toestand uitzweten en vanzelf laten wegebben, ofwel kiezen voor de 'quick fix', hetgeen spijtig genoeg in de meerderheid van de gevallen gebeurt en vertaald wordt in het 'nuttigen van een volgende kop koffie', bij voorkeur nog straffer dan de vorige. En zo treedt hij/zij binnen in de funeste, vicieuze verslavingsspiraal die we allemaal - vaak uit eerste hand - kennen en die zoveel onheil aanricht, al valt dat met betrekking tot koffie eigenlijk nog wel mee.

Naast de actie van de medicinale stof, de re-actie van het interne regelsysteem, is er dus ook nog steeds de mogelijke bewuste 'reactie' van het individu zelf op deze actie of de re-actie. Het individu kan onmiddellijk reageren: in ons geval meteen nadat hij laat op de avond de koffie heeft gedronken en een vorm van op dat moment ongewenste opgewektheid en dadendrang voelt, bijvoorbeeld met het innemen van een slaapmiddel. Hij kan ook pas reageren op het moment dat hij de re-actie van het regelsysteem gewaar wordt: in ons voorbeeld dus op het moment dat hij zich neerslachtig en geïrriteerd begint te voelen, bijvoorbeeld met het grijpen naar een volgende kop koffie. Of hij kan beslissen niets te doen en de situatie op zijn beloop te laten en af te wachten tot de toestand zich weer vanzelf genormaliseerd heeft.

Connotatie verdienen

Terug naar de rode draad van mijn betoog. Om effect te hebben, en dus de connotatie van

geneesmiddel te verdienen, moet een stof dus in de eerste plaats in staat zijn symptomen op te wekken. En of die symptomen gewenst zijn of niet gewenst zijn, is daarbij eigenlijk irrelevant. Een stof kan slechts geneesmiddel worden als het in staat is om symptomen en dus klachten en dus ziekte op te wekken. Dat is ook de reden waarom het zo lang duurt en zo gecompliceerd is om een nieuw regulier geneesmiddel op de markt te brengen. Niet alleen moet uit talloze proeven blijken dat het middel effectief is, maar bovendien ook dat de schadelijkheid van die stof 'binnen de aanvaardbare perken blijft'.

Is dat zo, dan mag dit middel uiteindelijk op de markt worden gebracht. In de bijsluiter staan de positieve effecten vermeld die dit middel, luidens de fabrikant, op bepaalde aan- doeningen heeft en meteen ook de 'nevenwerkingen' die dit middel in bepaalde omstandig- heden heeft. Nu is zo'n indeling in gewenste 'hoofdwerking' en 'nevenwerking' niets anders dan een grappig eufemisme, namelijk juist om te verbloemen dat zowel de hoofd- als de nevenwerking niets anders is dan de werking van die stof op een organisme. En ook Paracelsus wist het al: zonder giftigheid geen geneesmiddel. Vandaar ook de slang als het symbool van de geneeskunde. Goed, het is nu tijd om na te gaan van welke aard zo'n medicinale werking op een organisme kan zijn. Als een stof in staat is symptomen op te wekken, kunnen die met betrekking tot de klacht (bijvoorbeeld hoofdpijn, constipatie of slaaploosheid) van drieërlei aard zijn:

WELKE SOORT SYMPTOMEN KAN EEN MEDICINALE STOF PRODUCEREN?

1. De symptomen houden geen verband met de klacht.
2. De symptomen zijn tegengesteld aan de oorspronkelijke symptomen.
3. De symptomen versterken de oorspronkelijke symptomen.

1. De symptomen houden geen verband met de klacht

Dit is het geval waarbij iemand met constipatie na inname van een middel hoofdpijn of maagpijn krijgt of slapeloos wordt zonder dat de constipatie verandert. Het is duidelijk dat zo'n situatie aangeeft dat deze stof met betrekking tot die klacht en die patiënt alleen maar nadelig is en dus te mijden. Deze situatie doet zich in de reguliere geneeskunde voor als de aandoening verkeerd wordt gediagnosticeerd en men op basis van die verkeerde diagnose een verkeerde medicatie voorschrijft. Als deze medicatie een tijdje wordt genomen kan het zijn dat de patiënt naast zijn constipatie voortaan ook hoofdpijn heeft. In het beste geval verdwijnt de hoofdpijn weer na het beëindigen van de medicatie.

Schematisch zou je dit als volgt kunnen voorstellen: waarbij: → de oorspronkelijke klacht voorstelt en - - > de actie van de medicinale stof en ==> de reactie van het regelsysteem.



In de praktijk komt deze toestand neer op het voortbestaan van de oude klacht en het ontstaan van een nieuwe klacht, in elk geval zolang als het nieuwe 'geneesmiddel' wordt ingenomen. Is de medicinale werking van dit geneesmiddel niet erg diep, dan zal die nieuwe klacht, na stopzetting van de inname, langzaam wegebben. In het andere geval kan het nieuwe symptoom een blijvend karakter krijgen. Het nieuwe symptoom zal, als het geneesmiddel telkens wordt herhaald fluctueren - denk aan de jojo-werking bij koffie - tussen twee polen: namelijk deze opgewekt door de medicinale werking van 'het geneesmiddel' en deze opgewekt door de tegen re-actie van het interne regelsysteem. Dit wordt in bovenstaand schema aangegeven door de

pijl met twee pijlpunten. Uiteindelijk kunnen de oude en de nieuwe klacht ook nog samensmelten tot een gecompliceerdere nieuwe 'aandoening', maar hier- op verder doorgaan zou in deze context te ver voeren.

2. De symptomen zijn tegengesteld aan de oorspronkelijke symptomen

Dit is - in een notendop - de door de allopathie gevolgde strategie. Op het eerste gezicht is dit de gewenste situatie. De hoofdpijn neemt na inname van de medicinale stof af of valt weg, de geconstateerde patiënt krijgt na inname van het reguliere geneesmiddel een vorm van (kunstmatige) lichte diarree en kan opeens vlot naar het toilet en in plaats van uren wakker te liggen, valt de slaaploze vrij kort na de inname van zijn pilletje in slaap. Iedereen tevreden. Bij nader inzien komt deze 'gunstige toestand' er echter op neer dat, na de behandeling, de situatie eigenlijk verslechterd is en dat vanuit het inmiddels uiteengezette principe van actie en re-actie van het interne regelsysteem.

Om dit te kunnen begrijpen moeten we eerst nog een kleine omweg maken en ons afvragen waarom er, met zo'n regelsysteem, überhaupt nog organismen zijn die klachten hebben? Het antwoord hierop kan alleen maar zijn: blijkbaar is dit regelsysteem dan toch niet in staat om in alle omstandigheden die originele gezonde toestand te herstellen. Blijkbaar zijn er een reeks pathogene agentia die het interne regelsysteem niet zomaar kan uitschakelen.

Het doet uiteraard z'n best, maar slaagt er in sommige gevallen niet in om 'de vijand' volledig te elimineren. Het regelsysteem kiest dan voor een 'second best option': namelijk deze waarbij het de schade, voor het voortbestaan van het organisme, probeert te beperken en er dus een (tijdelijk) nieuw evenwicht tot stand komt, waarbij er wel klachten zijn, maar het organisme toch min of meer normaal kan blijven functioneren.

Maar het gevecht blijft wel doorgaan. Op termijn ontstaat, wat men noemt, een chronische aandoening, een situatie die het alsmear zwakker wordende regelsysteem niet meer op eigen kracht kan keren. De klachten nemen dan ook steeds in hevigheid toe of springen op den duur over op meer vitale organen.

Modus vivendi

Bovenstaande leert ons dat de huidige ziekte-toestand een toestand van (labiel) evenwicht is, waarop het regelsysteem van het organisme al alle 'tegenkracht' die het in huis heeft, mobiliseert om dit evenwicht in stand te kunnen houden. Verzwakt het regelsysteem - denk aan aids-patiënten - dan zal er zeer snel een opportunistische infectie optreden en zal het organisme binnen korte termijn volledig ten onder gaan. Belangrijk hier om te onthouden is: dat die evenwichtstoestand, deze modus vivendi tussen pathogene agentia en de krachten van het regelsysteem - met de symptomen als resultaat - voor het organisme op dat moment, al de meest optimale toestand vertegenwoordigt en dat het tegen die actieve en aanwezige pathogene agentia niet meer 'actie' of 're-actie' in huis heeft, want had het dat wel, dan was die re-actie ook al gegeven.

De ziekte-toestand is voor het regelsysteem dus een soort fait accompli, waartegen het, in de huidige omstandigheden, dus ook geen supplementaire re-actie in stelling zal (kunnen) brengen. Dit brengt ons tot de situatie waarin er plots een geneesmiddel wordt gegeven, dat een allopathische actie heeft: een actie dus die diametraal ingaan tegen de bestaande klacht.

Dubbelop

Zo'n geneesmiddelenactie zal door het regelsysteem in elk geval gezien worden als een externe, pathogene agens. Waartegen het dus, in de mate van het mogelijke, een re-actie zal organiseren. Maar gezien de actie van een allopathisch geneesmiddel altijd tegengesteld is aan de actie van de oorspronkelijke klacht, zal de re-actie van het regelsysteem gelijklopend zijn aan de oorspronkelijke klacht en dus de oorspronkelijke klacht in feite nog versterken.

Laten we dit even verduidelijken aan de hand van een voorbeeld.

Iemand neigt tot depressie, irritatie en moedeloosheid. Dan is, zoals velen van ons weten, de behoefte aan koffie vrij groot. En dus drinkt de patiënt met grote teugen enkele koppen straffe koffie. De eerste actie van de koffie is het opwekken van een gevoel van opgewektheid, dadendrang, optimisme. Maar die actie, als externe agressie, wordt vrij snel gecounterd door het regelsysteem en dit reageert door de productie van een re-actie, tegengesteld aan die van de koffie waardoor het regelsysteem bij de patiënt een gevoel van neerslachtigheid en geïrriteerdheid veroorzaakt. Nu had de patiënt al sterke gevoelens van depressie, moedeloosheid...

De nieuwe toestand is onder invloed van het allopatische geneesmiddel daardoor erger dan de oorspronkelijke. Schematisch ziet zo'n situatie er als volgt uit:



Grotere kwetsbaarheid en verslaving

Als een klacht verdwijnt of vermindert onder invloed van een geneesmiddel, heeft dat dus een aan de klacht tegengestelde werking. De klacht is niet door het lichaam zelf overwonnen, maar het geneesmiddel is verantwoordelijk voor deze, meestal als zeer positief ervaren, werking. Maar als een infectie overwonnen wordt met antibiotica, komt het lichaam eigenlijk verzwakt uit de strijd, letterlijk. Want niet alleen heeft antibiotica een verwoestende werking op de darmflora en stimuleert het onrechtstreeks de woekering van andere micro-organismen zoals schimmels. Het lichaam heeft ook niet op eigen kracht de vijand overwonnen en het heeft uit de strijd geen lering kunnen trekken. Want stel nu dat het lichaam opnieuw geconfronteerd wordt met dezelfde ziektekiemen, dan zal het vervolgens nog makkelijker door de knieën gaan en nog sneller behoefte hebben aan de steun van antibiotica, misschien zelfs in een (alsmaar) sterkere dosis. Naast het eerder beschreven effect van verslaving treedt dan ook het effect van verzwakking op.

Bovendien heeft elke medicinale substantie naast een gewenste werking ook de eufemistisch genoemde nevensymptomen. En hoe sterker het geneesmiddel, des te groter de nevenwerkingen. Wordt zo'n geneesmiddel gedurende lange tijd ingenomen, resulteert dit zeker in de manifestatie van deze, voor het organisme, schadelijke nevenwerkingen. Vaak ontstaat er zelfs een heel nieuw klachtenpatroon, dat stevast ernstiger is dan de oorspronkelijke ziekte. Zo wordt het verband tussen eczeem en astma ondertussen ook al door allopathische artsen erkend: als men 'succesvol' eczeem behandelt, ontstaat er heel vaak een zeer moeilijk te behandelen astma. De vraag moet dus gesteld, of het tijdelijk verzachten of wegnemen van de oorspronkelijke klacht, wel opweegt tegen al de hierboven geschetste nadelen. Dit lijkt mij enkel verantwoord in zeer ernstige en levensbedreigende situaties.

3. De symptomen versterken de oorspronkelijke symptomen

Laten we nu eens kijken naar de 3^e mogelijkheid, de homeopathische methode. Het versterken

van de oorspronkelijke symptomen is een toestand die men, op het eerste gezicht, te allen tijde wil vermijden. Wat voor baat heeft iemand met hoofdpijn om een stof in te nemen waarvan bekend is dat die bij gezonde personen een zelfde type hoofdpijn opwekt? Welk heil mag een geconstipeerde verwachten van het innemen van een stof waarvan geweten is dat die net verstopping veroorzaakt? En welk voordeel mag er worden verwacht van iemand die slapeloos is van het innemen van een - zij het zeer kleine - dosis koffie? Dit is inderdaad een zeer belangrijke en integrerende vraag.

We mogen om te beginnen al met vrij grote zekerheid stellen dat er hier alvast geen sprake kan zijn van gewenning of van een steeds toenemende afhankelijkheid voor die geneeskundige stof. Wel in tegendeel, zo'n homeopathische remedie geeft er immers nog eens 'een extra lap op', zoals gebeurt als je aan iemand met een kater nog een extra dreun op z'n kop zou geven. Ook niet echt iets om aan verslaafd te geraken.

Een volgend effect is, dat als de klacht onder invloed van zo'n klachtverergerende stof verdwijnt - de infectie is bijvoorbeeld overwonnen, de constipatie is verbeterd - dat het lichaam in dit geval versterkt uit deze arena treedt. Immers het organisme heeft niet alleen het hoofd moeten bieden aan de oorspronkelijke klacht, maar nu ook nog eens aan die externe, de klacht verstempelde, medicinale stof. Het toedienen van een stof waarvan geweten is dat deze dezelfde symptomen oproept als deze die je bij een patiënt wenst te behandelen, is dus misschien toch nog zo dom niet.

Schematisch ziet er dat dan als volgt uit:



Wat hier dus wordt weergegeven, is het bestaan van de originele klacht, met daarbovenop de actie van een geneesmiddel dat klachten opwekt die in 'dezelfde richting' gaan als de oorspronkelijke klacht. De actie die het organisme hiertegen gaat mobiliseren, zal dus

terzelfder tijd gericht zijn tegen de actie van het geneesmiddel als tegen de oorspronkelijke klacht. En door het overwinnen en neutraliseren van de actie van het geneesmiddel, zal ook de oorspronkelijke klacht door het organisme geneutraliseerd worden.

Maar als bijvoorbeeld de hoofdpijn al zo hevig is en de patiënt neemt een homeopathisch middel in, is dat beetje extra dan niet de druppel die de emmer doet overlopen?

Hahnemann

Dit is natuurlijk ook de vraag waarmee Hahnemann, de grondlegger van de homeopathie, zo'n 200 jaar geleden te kampen heeft gehad. Wat hij ontdekte was dat het een kwestie is van dosis. Een homeopathisch gekozen medicinale substantie - gekozen dus op basis van gelijksoortigheid van symptomen - wordt het best zo verdund toegediend dat deze stof op het organisme nog wel een prikkelwerking heeft, voldoende om het organisme te stimuleren om de aanwezige klacht zelf de baas te kunnen, maar vanwege de verdunning niet meer in staat is om op het organisme nog een echt pathologische impact te hebben.

Zo bekeken, is de homeopathische benadering van hoe men het best tot genezing kan komen inderdaad een stuk logischer dan de principes die impliciet gehanteerd worden door de allopathische benadering.

En hoe zit het dan met die ontiegelijk hoge potenties die in de homeopathie worden gehanteerd en die maken dat er in het eindproduct geen moleculen van de oorspronkelijke stof meer

overblijft? Sterker nog, hoe kunnen die hoge potenties dieper en sterker werken dan de middelmatige of lage potenties? Dat is natuurlijk voor een kritische waarnemer een niet zo makkelijk te aanvaarden stelling en het is dan ook begrijpelijk dat de wetenschap op dat vlak bijzonder achterdochtig is. Ook bij Hahnemann heeft het decennia geduurd alvorens hij daar zelf achterkwam. In praktijk ging de vroege Hahnemann gewoon op zoek naar dat verdunningsniveau, waar er wel nog een prikkelwerking aanwezig was, maar er geen pathologische nevensymptomen meer opdoken. En dus begon hij in de loop der jaren steeds hogere potenties toe te dienen. Steeds op zoek naar dat drempelpunt waar er geen gunstige werking op de bestaande symptomen meer vastgesteld kon worden. Alleen, dat punt bleek in de praktijk niet te bestaan. Sterker nog, hoe hoger de potentie, hoe ingrijpender de remedies bleken aan te slaan. En het is vanuit die empirische vaststelling dat Hahnemann verklaringen is beginnen te zoeken over het hoe en het waarom van de werking van deze potenties.

Logische weg

Tot op de dag van vandaag is men daarnaar op zoek. Maar het is niet omdat men voor dat verschijnsel nog geen algemeen aanvaardbare verklaring heeft kunnen geven, dat de verschijnselen zelf daarom genegeerd of zelfs als ridicuul van tafel geveegd moeten worden. Tenslotte staat de geschiedenis van de wetenschap bol van de verschijnselen die aanvankelijk niet konden worden verklaard, maar die wel aanwezig waren en objectief vaststelbaar. Denken we maar aan de werking van een magneet, van radioactieve stoffen, elektriciteit, de zwaartekracht of verschijnselen als hypnose of acupunctuur. Ondertussen heeft de homeopathische gemeenschap wel degelijk enkele zeer plausibele en boeiende hypothesen weten te formuleren over hoe die hoog gepotentieerde, homeopathische remedies werken en het merkwaardige is dat deze theorieën heel dicht aansluiten bij de laatste vondsten zoals deze worden gerapporteerd door vooraanstaande vorsers in de fysica, de moeder van alle wetenschappen. Hierop ingaan zou ons in de context van dit verhaal echter te ver voeren. Wat ik hier echter heb proberen aan te tonen is dat, als men op een open en logische manier nadenkt over wat ziekte is, wat gezondheid is en hoe geneesmiddelen aangewend kunnen worden om van ziekte naar gezondheid te evolueren, de homeopathie de meest logische weg biedt, hoe vreemd die weg ook op het eerste gezicht mag lijken. Al hoop dat ik hierin enigszins ben geslaagd.